

نشریه لیسه زراعت

سال دوم، شماره سوم، عقرب ۱۳۹۲

آمرین، استادان و شاگردان معزز لیسه های زراعت

شما را به سومین نشریه لیسه ها و انستیتوت های زراعت خوش آمدید میگویم. آرزو دارم این نشریه را در جریان دومین نمایشگاه ملی معینیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی مطالعه نمایید. ما برای به اتمام رسانیدن و چاپ این نشریه سخت تلاش ورزیدیم تا بتوانیم آنرا تا روز نمایشگاه ملی آماده سازیم از این که یک تعداد لیسه ها با ارسال مقالات خویش ما را در نشر این نشریه همکاری نموده اند، متشکریم. متأسفانه ما قادر نشدیم تا تمام مقالات را که شما برای سهم گیری در این نشریه فرستاده بودید منتشر نماییم. بعضی از موضوعات ارسالی شما عمومی بوده و برای خوانندگان معلومات جدیدی را فراهم نمی ساخت. لطفاً به یاد داشته باشید که همه خوانندگان ما کارشناسان زراعت و وترنری هستند که با مفاهیم کلی یا عمومیات در زراعت آشنایی کامل دارند. بیشتر اطلاعات مشخص با مثالهای عملی آن، که مطالب مفید و راهنمایی های تخنیکی را برای لیسه های دیگر فراهم نماید، مفید خواهد بود. اما تعدادی از مقالات بسیار جالب و دلچسب مانند ساخت اسکلیت بز، محلول لایم سلفر و غیره را نیز دریافت نمودیم.

تلاش ما برای انجام یک مسابقه عکاسی موفقیت آمیز نبود: حتی یک عکس هم از لیسه ها دریافت نکردیم، هر چند ما مطمئن هستیم خیلی چیزها وجود داشته که باید عکس برداری میشد مانند: کارهای عملی، برداشت محصولات زراعتی، نمونه های از کارها و برنامه های مالداري و غیره. ما باور داریم، دخیل بودن شما و خوانندگان در مکالمه و گفتگو از اهمیت خاص برخوردار میباشد. فلذا خدمات مشوره های زراعتی را راه اندازی نمودم - اگر شما با هر گونه مشکلات مربوط به تولید محصولات زراعتی، و یا از جمله آفات، بیماریها و غیره روبرو هستید، میتوانید با یکی از شماره های که در صفحه اخیر نشریه ذکر شده تماس بگیرید آرزو داریم کمکی به شما کرده بتوانیم.

پروسلاو پتريک

رئيس برنامه تعلیمات زراعتی موسسه انسان در

غربت

مصاحبه با دیپلوم انجنیر عبدالحق

رئيس تربیه معلم معینیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی وزارت جلیله معارف

مصاحبه کننده: دکتر حشمت رنجبر مدیر توسعه نصاب تعلیمی موسسه انسان در غربت

سوال اول: در رابطه به ظرفیت استادان لیسه های مسلکی زراعت چی اقدامات را روی دست گرفته اید؟
انجنیر عبدالحق: تا جائیکه شما در جریان هستید، لایحه وظایف این شعبه عبارت از ارتقاء ظرفیت استادان لیسه های مسلکی میباشد (دایر نمودن سیمینارها/ورکشاپ) البته در سال جاری شعبه تربیه معلم در داخل کشور در رابطه به ظرفیت سازی استادان بودیجه مشخص ندارد مگر از موسسه محترم انسان در غربت بسیار تشکری مینمایم که اکنون ورکشاپ و ترینک های مختلف را در مورد زراعت، وترنری و مدیریت برای استادان و مدیر صاحبان لیسه و انستیتوت های زراعت و وترنری برگزار نموده اند که بیشتر از سه صد تن استاد و بیشتر از صد تن آمرین و معاونین لیسه ها در بخش های مختلف ارتقا ظرفیت آموزش دیده اند.

سوال دوم: پلان آینده تربیه معلم بخاطر ارتقا ظرفیت استادان لیسه و انستیتوت های زراعت و وترنری چی میباشد اگر لطف نمود واضح نماید.

انجنیر عبدالحق: پلان آینده تربیه معلم هر سال ۵۰ تن استاد از لیسه های مختلف را برای ماستری به کشور بلغاریا در بخش های مختلف (زراعت و وترنری، رشته موتر و اداره و منجمت) میباشد نا گفته نماند در حال حاضر ۴۵۰ تن از استادان درخواست ماستری را نموده اند که از جمله ۴۵۰ تنها ۵۰ تن از استادان را از طریق رقابت آزاد میتوانیم به کشور بلغاریا بفرستیم و بودیجه هم برای ۵۰ تن در نظر گرفته شده است.

سوال سوم: دلیل انتخاب کشور بلغاریا برای ماستری استادان لیسه های مسلکی زراعت چی بوده میتواند لطفاً واضح نماید.

انجنیر عبدالحق: البته وزارت معارف از طریق وب سایت

خود این ماستری را اعلان کرده بود و کشورهای هندستان، بنگله دیش، مصر و بلغاریا درخواست را به ما ارسال کردند که بلاخره کشور بلغاریا برنده اعلان گردید و ما تصمیم گرفتیم تا استادان را به کشور بلغاریا بسخاطر ماستری بفرستیم.

سوال چهارم: کدام استادان برای ماستری واجد شرایط میباشدند لطفاً توضیح نماید؟

انجنیر عبدالحق: البته در این دوره دو ساله ماستری استادان لیسه های مسلکی زراعت باید دارای شرایط ذیل باشند که در غیر این مستحق ماستری نمی باشند.

۱. دسترسی به کمپوتر و انگلیسی داشته باشند.

۲. عمر شان از ۴۰ سالگی بالا نباشد.

۳. سه سال سابقه تدریس در لیسه یا انستیتوت زراعت داشته باشد.

۴. موافقه اداره لیسه های زراعت باشد.

۵. موجودیت تضمین برای برگشت بعد از تمام دوره

ماستری به کشور یک امر ضروری است.

۶. استاد باید مسلکی باشد.

۷. بعد از برگشت به کشور استادان مجبور هستند تا سه سال

دیگر در لیسه های مذکور تدریس نمایند.

رئیس صاحب محترم موفقیت های بیشتر تا نرا از بارگای متعال

خواهانم جهان سپاس از این که وقت گرانبهای تان را به ما اعطا فرمودید.

انجنیر عبدالحق: من به نوبت خود از موسسه انسان در غربت

تشکری مینمایم که همیشه به معینت تعلیمات تخنیکی و

مسلکی همکاری نزدیک داشته امید است که موسسه

محترم همکاری خویش را در آینده هم دوام دهد.

ساختن اسکلیت بز توسط دیپارتمنت وترنری انستیتوت زراعت و وترنری میدان وردگ

از آنجا که اموختن علم وظیفه ایمانی و وجدانی هر فرد است بناً انسان باید از استعداد که خداوند بزرگ و متعال برایشان اعطا نموده است در اموختن علم استفاده نمایند.

چوکات استخوانهای بدن یک موجود را اسکلیت مینامند چونکه وترنری یک علم نظری و عملی است اگر مضامین اساسی این مسلک مانند اناتومی، فزیولوژی، جنتیک و غیره بشکل نظری تدریس گردد و تنها متکی به کتاب و چپتر باشیم به اساس مسلک محصل یا آموزنده علوم و وترنری را در جامعه به مسؤولیت بزرگ روبرو میسازیم بناً این باید در کنار تدریس نظری به تدریس عملی هم پردازیم و به کارهای عملی توجه بیشتر صورت گیرد.

اسکلیت یک وسیله تدریس مضمون اناتومی است در نبود اسکلیت محصلین نمیتوانند مضمون اناتومی را بشکل عملی و نظری ان بیاموزند و در ساحه کار از آن استفاده نمایند.

با در نظر داشت تمام مشکلات موجوده امریت انستیتوت زراعت و وترنری با همکاری استادان و

تمام گوشتها چربی ها و لگمینت ها کاملاً از استخوان دور میگردد و استخوان بدون تخریب شدن بدست میاید.

در دیپارتمنت وترنری انستیتوت زراعت و وترنری

میدان وردگ از اسکلیت ساخته شده بز منحیث وسیله

تدریس استفاده میشود.

شاگردان دیپارتمنت وترنری موفقانه توانستند یک

اسکلیت بز را بسازند و در زمان تدریس از آن استفاده

نمایند برای ساختن اسکلیت سه روش موجود است

که عبارتند از تیزاب انداختن، جوش دادن و دفن

کردن سه خاک از روش های متذکر روش جوش

دادن یک روش ساده و کم هزینه است و در تمام

ممالک پیشرفته مورد استفاده قرار دارد از این طریق

مصاحبه با استاد انستیتوت زراعت و وترنری ولایت میدان وردک

دفتر پن از سال ۲۰۰۶ بدینسو در بخش تعلیمات زراعتی در افغانستان کار میکند. قبل از آن هیچ ارگان بین المللی وجود نداشته که با لیسه های زراعت کار نماید در آن زمان پن اولین موسسه بوده که در بخش تعلیمات زراعتی شروع به فعالیت نموده است.

یکی از فعالیت های موسسه پن در افغانستان همکاری با لیسه های زراعت و وترنری در عرصه انکشاف و ازمایش نصاب تعلیمی جدید برای صنف ۱۰ الی ۱۲ میباشد. تاکنون موسسه پن ۱۸ مضمون توسعه یافته را تحت نظارت دارد که تمام این مضامین در شش لیسه تحت آزمایش قرار گرفته اند.

اولین مضامین برای نصاب درسی جدید در پوهنتون پر دو (آمریکا) توسعه داده شد که این مواد بیشتر شامل میتوهای تدریسی برای استادان بوده و برای شاگردان چیزی در آن به نظر نمرسید. طوریکه موسسه PIN در سال ۲۰۱۲ افغانستان به کمبود برق روبرو اند، نبود تجهیزات تکنالوژی معلوماتی وعدم تخصص و تجربه استادان، بنابراین موسسه پن همراه با پوهنتون Wageningen دوباره تنظیم ساختار توسعه مضامین جدید را نمود تا مطمئن شوند که این مضامین جدید پس منظر است توسعه یافته که میتواند شاگردان را خوبتر در خواندن و یاد گرفتن درس کمک نماید تا شاگردان را خوبتر برای آزمون اخر سمستر آماده سازد. هر مضمون شامل آزمون و کار عملی است که استادان را در خلاصه و بررسی درس همکاری میکند.

در اصل، این مضامین جدید توسعه یافته توسط پوهنتون و بختنگ Wageninge شامل ارائه پاوربونت آماده شده است تا توسط استادان مورد استفاده قرار گیرد. لیسه ها از مایشی به دقت

انتخاب شده اند تا مطمئن شویم که آنها تسهیلات تطبیقی این مواد را دارند و استادان نه تنها در محتوای موضوع آموزش گرفتند، بلکه در استفاده از کامپیوتر و پروجکتور نیز آموزش گرفته اند. با اینحال، بسیاری از لیسه های زراعت در افغانستان به کمبود برق روبرو اند، نبود تجهیزات تکنالوژی معلوماتی وعدم تخصص و تجربه استادان، بنابراین موسسه پن همراه با پوهنتون Wageningen دوباره تنظیم ساختار توسعه مضامین جدید را نمود تا مطمئن شوند که این مضامین برای لیسه های دور افتاده که دارای منابع محدود اند مفید است این ساختار جدید در عوض پاوربونت با استفاده از فلش چارت های مربوط به موضوع درس ارائه گردیده تا در نبود برق هم مدرسین بتوانند دروس خویش را با کیفیت خوب به پیش ببرند.

احسان الله یکن از استادان انستیتوت زراعت و وترنری میدان وردک که در سال ۲۰۰۷ از پوهنحی زراعت پوهنتون شیخ زاهد ولایت

باغبانی که توسط پوهنتون پر دو امریکا و اساسات سبزیجات که توسط پوهنتون ویخننگ توسعه داده شده را در انستیتوت زراعت و وترنری میدان وردک به عهده داشتیم.

۲. به نظر شما تفاوت میان ساختار نصاب تعلیمی معینیت تعلیمات تخنیک و مسلکی و نصاب تعلیمی که از طرف پن ساخته شده در چیست؟
- در برنامه های درسی معینیت تعلیمات تخنیک و مسلکی بیشتر تمرکز بالای شیوه طیوری و نظری است که کار عملی ندارد در حالیکه مواد درسی پن بیشتر عملی است.

- برنامه های درسی معینیت به سیستم پاور بونت تنظیم نگردیده است تا در هنگام تدریس برای شاگردان نشان داده شود اما مواد درسی جدید اراسته با پاور بونت و پروجکتور است که شاگردان همزمان میتوانند از کار های عملی دیدن کنند

۳. امتیاز مواد درسی پن را با مواد درسی معینیت چطور مقایسه میکنید؟

- شاگردان انرا بشکل نظری و عملی می آموزند. در این مضامین تمرینات عملی برای شاگردان در نظر گرفته شده است.

به راحتی می توان انرا نظارت کرد.

برای تمام درس تخصیص زمان وجود دارد تا برای شاگردان ارایه شود.

معلم به راحتی میتواند انرا کنترل کند.

تمام روش را که معلم در طول آموزش آموخته است میتواند تطبیق کند.

در مضامین که توسط موسسه پن توسعه یافته است شیوه دلچسپ بصورت واضح تشریح گردیده است.

۴. ضعف مواد درسی پن را با مواد درسی معینیت

چطور مقایسه میکنید؟
من نقطه ضعف را در برنامه های درسی پن در مقایسه با برنامه های درسی معینیت نمی بینم در اینجا من فقط می توانم اضافه کنم طوریکه مواد درسی چنین توسعه یافته است باید در اجرای چنین مواد درسی برق نیز وجود داشته باشد که به عنوان مواد توسعه یافته در چنین راه مورد استفاده قرار گیرد. این مواد در پوهنتون های پیشرفته توسعه داده شده که ما نقطه ضعف در این رابطه نمی بینم.

۵. شاگردان با برنامه درسی پن یا معینیت با کدام خوشحال اند و کدام یک از این دو نصاب برای شان آسان و ساده است؟

شاگردان برای آن دسته از مواد که از طرف پن تهیه گردیده است خوشحال هستند، زیرا که این مواد با تکنالوجی جدید اراسته است و انرا به اسانی می آموزند، و در جریان تدریس وقت ضایع نمیشود همزمان تصاویر را مشاهده کرده و به درس گوش میدهند.

۶. مشکلات اصلی در برنامه درسی پن چیست؟
مشکلات اصلی در برنامه درسی پن قرار ذیل است.

۱- مواد که از پوهنتون پر دو ————— دارای مشکلات زیاد تخنیک و گرامری بود.

۲- هیچگونه مواد برای شاگردان جود نداشت تا از آن استفاده کنند.

۳- فقدان مواد لابراتوری برای کار عملی.

۴- در دسترس نبودن برق برای مواد درسی.

۵- محتویات برنامه های درسی با برنامه درسی معینیت متفاوت بود.

۶- قبل ازان که استادان درس را در لیسه تطبیق کنند نیاز به آموزش خاص در مضمون داشتند.

فارم مرغداری انستیتوت زراعت و وترنری ننگرهار

- از بقایای این فارم منحصیث کود برای کشت و کار و نباتات که در محوطه انستیتوت موجود اند استفاده صورت میگیرد.

- در اخر باید یاد اور شویم سه تن از محصلین دیپارتمنت وترنری ما که در جریان مشاهدات علمی از فارم بعد از فراغت یک تن شان بنام مولوالدین در بسامیان و دو تن دیگر بنام های عبدالرحمن و عابد در ولسوالی رودات ولایت ننگرهار فارم مرغداری ساخته اند.

در اخر اداره و استادان انستیتوت زراعت و وترنری ننگرهار از تمام فعالیت های موسسه پن در بخش های مختلفی که انجام داده است سپاس گذاری میکنند و به امید همکاری های بیشتر شان میباشد تا مردم افغانستان عزیز در نتیجه این خدمات از فقر و بی سوادی بیرون آمده و در کنار علم و دانش صاحب ظرفیت های بیشتر علمی و عملی گردند.

رعایت دستورالعملها در مورد بیماری های فارم مرغداری که این روش تدریس سبب افزایش مبتلا شدن مرغان به بیماری است، زیرا با زدید کننده گان در هنگام ورود به فارم میتوانند عفونت یا سرایت مرض را از خارج به داخل بیاورند. بهتر است لباس و کفش های باز دید کننده گان ضد عفونی شود و یا مرغ را از فارم بسخاطر نمایش بیرون بیاورند و سپس آن را به جای باز گردانند.

تیم فارم مرغداری ننگرهار

تصمیم گرفت که ۱۱۰۰ جوجه دیگر خریداری نماید که در حال حاضر برای فروش آماده گردیده است.

ارزش و دست آورد های فارم:

یک بخش از عاید تولیدات ماهانه فارم برای تولید دوباره، انکشاف فارم، ترمیم فارم و برای انکشاف درس مورد استفاده قرار میگیرد. علاوه بر این دستاورد های ذیل نیز قابل یاد اوری است.

- تدریس عملی برای محصلین در بخش مهارت های تجارت اسان گردید.

- خود کفایی انستیتوت از نظر اقتصاد افزایش یافت.

- ذهنیت دادن برای محصلین، که توسط مسلک خود میتوانند برای پیشبرد امورات اقتصادی در زندگی خویش بشکل کار خصوصی استفاده نمایند.

- شاگردان معلومات جدید را برای اموختن بیماری ها بدست میاورند.

- شاگردان را در تشخیص بیماری های ساری کنترل و معالجه آن همکاری میکند.

- افزایش در تجارب استادان.

- زمینه سازی کار و تجارت برای مردم دیگر.

- مردم میتوانند به اسانی محصولات حیوانی را بدست آورند.

- با ادامه کار از چالش های اقتصادی جلوگیری بعمل میاید و زمینه امنیت و آرامی فراهم میشود.

جامعه از خدمات و فعالیت های شان مطلع گردند. تحت رهنمایی موسسه پن استادان در لیسه یک بورداجراوی ساختن تا برای لیسه مسوولیت طرح یک پلان تجارت را به دوش بیگیرند این بوردا تصمیم گرفت یک فارم مرغداری بسازد و تمام نیازمندی های فارم را مانند تهیه نمودن غذا، آماده نمودن ادویه دریافت مار کیت برای محصول تولید شده فارم.

زمانیکه ساختن فارم به اتمام رسید بوردا برای بار اول ۴۵۰ جوجه خریداری نمود و انرا تحت آزمایش قرار داد و با وجود اینکه مرغ های فارم مبتلا به بعضی امراض گردیدند باز هم بوردا

تصویر - شاگردان انستیتوت زراعت و وترنری ننگرهار

تاریخچه لیسه زراعت علینگار

کارهای عملی زراعتی شاگردان در ساحه لیسه

لیسه زراعت علینگار در سال ۱۳۸۹ تاسیس گردیده که دارای چهار شعبه میباشد. ۱۱۰ تن شاگرد در این لیسه مصروف آموختن اند که دارای دو صنف دوازدهم یک صنف یازدهم و یک صنف دهم میباشد. در لیسه نخست برای ۳۳ تن از شاگردان بدل اعاشه داده میشود لیسه مذکور ده تن کارمند دارد که شامل مدیر لیسه کارمندان اداری و پنج تن استاد میباشد.

تعمیر:

تا حال لیسه مذکور فعالیت های اداری و تدریسی خویش را در لیسه انجنیر شیر محمد به پیش میبرد امسال به همکاری مدیریت معارف علینگار و ریاست معارف محترم لغمان یک تعمیر به کرایه گرفته شده است که چهار اطاق تدریسی و یک اطاق اداری دارد که حال فعالیتهای تدریسی و اداری خویش را در همین تعمیر به پیش میبرد.

برنامه های تربیوی:

اداره لیسه مسلکی زراعت علینگار همگام با ظرفیت سازی علمی شاگردان برنامه های تربیوی و فرهنگی نیز برای شاگردان دارد هر روز قبل از آغاز ساعت درسی شاگردان را بشکل منظم در صف لاین نموده و از طرف استادان لیسه برای شان دروس تربیوی ارایه میگردد و شاگردان نیز در این برنامه سهم میگیرند.

تدریس:

چنانکه قبلاً از موجودیت استادان مسلکی یاد اوری گردید تدریس از طرف استادان بشکل لکچر نوت ارایه میگردد. تا سال ۱۳۹۲ کتابهای تدریسی موجود نبود. استادان از لکچر نوت های سابقه استفاده میکردند و در سال ۱۳۹۲ از طرف معینیت کتب بدسترس مقرر گرفت که در حال حاضر از همان کتبشکل لکچر تدریس صورت میگیرد.

کارهای عملی:

از سال ۱۳۹۱ بدینسو با وجود تدریس به شیوه طبری استادان کارهای عملی را نیز آغاز نموده اند که تا حال در لیسه امکانات لوازم کارهای عملی موجود نبود. حال امکانات را که در زمینه کارهای عملی موسسه پن آماده کرده است برای فعالیت های عملی شاگردان و استادان در تدریس عملی از آن استفاده کرده و سهم میگیرند. فعلاً برای کارهای عملی یک قطع زمین کوچکی را اختصاص داده اند که در آن قوربه ساخته اند تا شاگردان روش ساختن قوربه را عملاً بیاموزند با وجود این، استادان از تمام امکانات دیگر که در دست دارند جهت کارهای عملی استفاده میکنند و شاگردان را به جاهای نزدیک برده تا سیستم های کشت نباتات را بیاموزند.

پلان آئینده:

* از انجا که لیسه زراعت یک لیسه مسلکی است در کنار دروس نظری نیاز به درس عملی نیز دیده میشود بناً در آینده پلان درایم که یک فارم تحقیقاتی داشته باشیم تا در کنار تدریس عملی برای شاگردان به دهاقین ساحه نیز کمک کنیم و به انها شیوه جدید را ارایه نمایم تا آنها نیز از این امتیاز برخوردار شوند.

* پلان داریم یک کتابخانه و یک کمپیوتر لب (اطاق کمپیوتر) نیز داشته باشیم از آنجاییکه تکنالوژی معلوماتی در آموزش رول حیاتی دارد و مراحل انتقال آموزش را سهولت میبخشد بناً لیسه زراعت خواهان است تا زمینه تکنالوژی عصری را برای شاگردان مساعد سازد و همچنان لیسه زراعت از کمک و همکاری های که برای ساختن یک فارم تحقیقاتی، یک باب کتابخانه و یک کمپیوتر لب برای شان زمینه سازی شود قدردانی میکند.

* مکتب امیدوار است مثلث خانم مورث کلاو را عملی نماید.

مثلث خانم مورث کلاو (Murasklau)

در اخیر از موسسه پن سپاس گذاریم که در اخذ لوازم کارهای عملی ما را همکاری نموده و نیز کورسهای آموزشی کوتاه مدت را برای ارتقای ظرفیت استادان لیسه های زراعت فراهم نمودن است. واز موسسه پن خواهشمندیم تا کورس های مسلکی آموزشی را در آئینده نیز برگزار نموده تا تمام استادان لیسه های زراعت از آن مستفید شوند.

طریقه ساختن و استفاده ادویه لایم سلفر

عبدالصمد امر انستیتوت زابل

۲. دو کیلو گرام پودر سلفر

۳. سه نیم گیلن یا (۱۴ لیتر) آب

طریقه ساختن لایم سلفر:

ساختن لایم سلفر:

برای ساختن آن اول مقدار یک کیلو آهک را در ظرفی انداخته و مقداری آب بالای آهک علاوه شود تا آهک از شکل آب نرسیده به شکل آهک آب رسیده مبدل گردد، بعداً مقدار ۲ کیلو پودر سلفر را در داخل ظرف دیگر (پیپ ۱۶ کیلوئی خالی) انداخته و آهک آماده شده را به آن اضافه و مقدار آب تعیین شده یعنی ۱۴ لیتر آب را بالای آن انداخته و خوب با چوب شور می دهیم و سپس ظرف مخصوص مخلوط مواد را بالای آتش گذاشته و حرارت می دهیم در هنگام حرارت باید خوب شور داده شود تا به نقطه جوش برسد از زمان نقطه جوش باید یک ساعت دیگر این مخلوط را جوش بدهیم تا رنگ محلول به رنگ نضواری تیره در آید نا گفته نباید گذاشت که در هنگام جوش دادن باید به طور دوام دار با چوبی شور داده شود زمانی که یک ساعت مکمل جوش خورد ظرف حاوی لایم سلفر را از بالای آتش برداشته، می گذاریم تا سرد شود و مواد اضافه آن ته نشین شود بعداً بطور آهسته محلول آماده شده یعنی ادویه لایم سلفر را در ظرف پلاستیکی ریخته و از ریختن مواد ته نشین شده به ظرف پلاستیکی جلوگیری شود و این کار را دو یا سه بار تکرار نموده تا تمام محلول لایم سلفر از مواد ته نشین شده (مواد اضافی) جدا شود، محلول جدا شده از مواد ته نشین شده عبارت از محلول لایم سلفر می باشد که مورد استفاده قرار می گیرد و مواد ته نشین شده

لایم سلفر یک ادویه ترکیبی است که از پودر سلفر و چونه یا آهک ساخته میشود. این ادویه برای جلوگیری و از بین بردن امراض و آفات درختان مثمر مفید بوده و از جمله ادویه جاتی است که در زمان استراحت درختان یعنی در فصل زمستان استفاده می شود. بیاد داشته باشید که این ادویه به تمام درختان میوه دار قابل استعمال نیست مانند یکی از وراثتی های سیب که بنام Cox's Orange یا Pippin apples یاد میگردد از استعمال لایم سلفر بالای این درخت جلوگیری نماید و تمام درختان میوه دار که در مقابل سلفر حساس اند مانند زردالو، شفتالو و غیره باید از استعمال سلفر در آنها اجتناب ورزید. در هنگام استفاده از لایم سلفر متوجه باشید که قطره های آن به جوچه ها، دند های آب و در جاهای که آب مواد فاضله جمع میگردد نریزد.

فواید ادویه لایم سلفر:

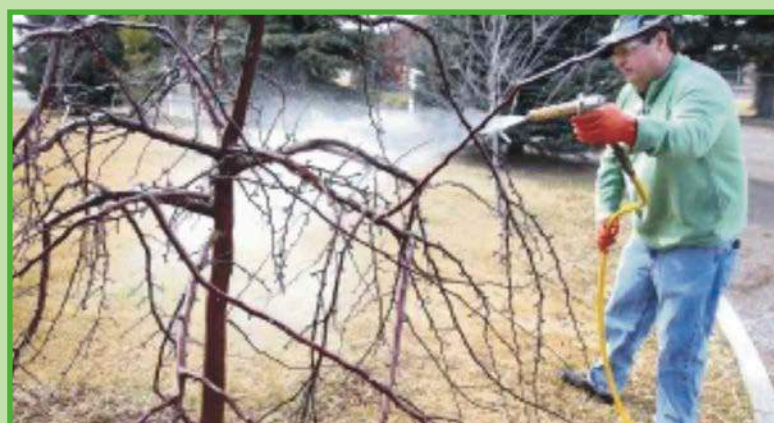
الف: در هنگام سمپاشی لایم سلفر در روی تنه و شاخهای درختان لایه ای را بوجود می آورد که تمام بقایای امراض و آفات از قبیل (تخم، لاروها، و خود امراض که در زیر پوست، تنه، شاخ و برگ درختان زمستان گذرانی می کنند در موقع ادویه پاشی تمام آنها زیر لایه ادویه قرار گرفته و از بین می روند.

ب: زمانی که اشجار با لایم سلفر سمپاشی می شوند لایه که بالای شاخه ها و تنه اشجار بوجود می آید بر علاوه که امراض و آفات درخت را از بین می برد مانع حمله آفات و امراض خارجی شده و حتی از یخ زده گی اشجار جلوگیری می کند.

ج: سمپاشی لایم سلفر بهترین طریقه کنترول امراض و آفات نباتی در زمان رشد و نموی درختان می باشد چون در فصل زمستان بقایای امراض و آفات از بین رفته و در فصل بهار و تابستان امراض و آفات کم شده و درخت های مثمر بشکل نورمال به رشد همه گانی خود شروع می نمایند.

مواد مورد ضرورت:

۱. یک کیلو گرام آهک یا چونه

تصویر - پاشیدن محلول لایم سلفر

انجینر عبدالطیف «حکمت»
آمر لیسه زراعت پکتیا

اهمیت تناوب زراعتی

تناوب زراعتی یا کشت نوبتی

در اقتصاد فارم ها نیز نتایج موثر را بارها می‌آورد بطور مثال زمانی که در تناوب زراعتی نباتات لیگیومی زرع می‌گردد در کنار حاصل خیزی خاک به بهتر ساختن خاک نیز کمک میکند. در تناوب زراعتی زرع نباتات مختلف پی هم بالای حاصل خیزی خاک تاثیر بهتر دارد که در این حالت اثرات تخریب کم می‌باشد که در نتیجه حالت فیزیکی خاک را بهتر می‌سازد و با گذشت زمان بستر خوب می‌گردد. در تطبیق تناوب زراعتی و حاصل خیزی خاک و تاثیرات این نکات در سطح جهان نظریات مختلفی وجود دارد از نوشته های علمای امریکای بر میاید که اگر افزایش تمام تولید را صد در صد به نظر بگیریم بناً جلوگیری از گیاهان هرزه و آفات (۱۱) حصه، حالت منظم و رایتی ها (۱۴) حصه، ترتیب حساب بته ها و اگر تخنیک (۱۳،۵) حصه، بهتر ساختن خاک و استعمال کود کیمیاوی (۳۹) حصه و تناوب زراعتی (۲۲،۵) حصه در تمام تولید سهم دارد. متاسفانه نوشته های که در جهان در رابطه به تناوب زراعتی موجود اند تمام آن نظریات در رابطه به تناوب زراعتی قابل قبول نیست زیرا اکثر اوقات این نظریات شکل محلی یا منطقی را داشته و به همین دلیل باید همیشه آزمایش های جدید صورت گیرد تا با در نظر گرفتن تناوب زراعتی حاصل خیزی خاک به حالت خود بماند.

هرزه را کاهش میدهد مانند نباتات علوفه ای که توسط سایه خویش از رشد گیاهان هرزه جلوگیری مینمایند و یا هم کشت کچالو و لبلبو که نیاز بیشتر به نرم کردن و خیشاوه نمودن زمین دارند و در نتیجه این خیشاوه گیاهان هرزه ریشه کن میشوند. در ساحت بزرگ تطبیق تناوب زراعتی نه تنها حاصل خیزی خاک بهتر شده و امکانات انکشاف را فراهم میسازد بلکه بطور غیر مستقیم

و هدف از تناوب زراعتی اجتناب ورزیدن از زرع یک نوع نبات بشکل مسلسل در یک مزرعه میباشد. تناوب زراعتی به سطح جهان در کشت نبات و ازدیاد سطح تولید محصول رول اساسی و استراتژیک را بازی میکند و از جمله کار کردهای است که از نظر فواید اقتصادی دارای اهمیت است مخصوصاً در ممالک که برای عملیات زراعتی امکانات وجود ندارد و دهاقین به مشکلات کشت و کار دچارند در همچو ممالک در نظر گرفتن همچو مسایل پر ارزش میباشد که کشور ما نیز دچار این مشکل است. برای مفیدیت این موضوع باید نکاتی ذیل در نظر گرفته شود. - برای بلند بردن سطح تولید مزرعه تناوب زراعتی را باید در نظر گرفت. - هر گاه تناوب زراعتی را در نظر بگیریم تا حد امکان از بیامدن آفات و بیماری ها جلوگیری میشود. - در نتیجه تناوب زراعتی مزرعه قوی می‌گردد و سطح حاصل بلند می‌رود. - تناوب زراعتی از تخریب خاک با soil erosion جلوگیری مینماید. - تناوب زراعتی از یک فصل تا فصل دیگر در حفظ رطوبت کمک میکند. فعالیت های که در تناوب زراعتی در نظر گرفته میشود عبارت از مهارت فنی و علمی در زراعت میباشد که باید در این عرصه توجه خاص صورت گیرد بطور مثال اگر هدف تان کنترل آفات و بیماری ها و کاهش دادن این بیماری ها میباشد نبات را در تناوب به نظر بگیرید که از یک طرف مقاوم باشد و از سوی دیگر با نبات که قبلاً در مزرعه کشت گردیده است بیماری مشترک نداشته باشد و اگر هدف از تنظیم آب باشد در کار است که کشت نبات ریشه عمیق داشته و نسبت به نبات قبلی نیازمندی آب آن کم باشد. هنگامی که در نتیجه کشت نباتات مزروعی مانند غله جات و غیره مزرعه مملو از گیاهان هرزه میشود بعداً باید نبات کشت گردد که گیاهان

مدیریت تلفیقی آفات (IPM) Integrated Pest Management

ترتیب دهنده: احمد فریدمتین صافی
سرپرست لیسه مسلکی زراعت ولسوالی بلخ ولایت بلخ

تعریف:

IPM (مدیریت تلفیقی آفات) عبارت از کنترل ایکولوژیکی است که با استفاده از روشهای مختلف و هماهنگ جمعیت آفات بصورت آسان، ارزان و بهتر تنظیم میگردد که آنها قرار ذیل تشریح گردیده است:

کنترل بیولوژیکی:

در کنترل بیولوژیکی با استفاده از دشمنان طبیعی (شکاری) آفات از بین برده میشود و یکی از شیوه های آسان، ارزان، مؤثر بوده که سائز عناصر اکوسیستم را مختل نمی سازد بناً باید در اولین خط دفاعی تنظیم کننده آفات باشد. دشمنان طبیعی چون فالینک ها، پرند گان، خزنده گان و غیره....

دشمن طبیعی بمبرک (Chrypidae)

کنترل میخانیکی و فیزیکی:

در کنترل میخانیکی و فیزیکی، آفات بصورت مستقیم یا غیر مستقیم از ساحه دور شده و یا محیط برای ورود، انتشار، زنده ماندن و یا تولید مثل آنها نا مساعد میگردد. کنترل فیزیکی توسط تلک های نوری صورت میگیرد و نیز خیشاوه کردن را کنترل میخانیکی گفته میتوانیم.

کنترل میخانیکی توسط خیشاوه کردن

کنترل کیمیاوی:

کنترل کیمیاوی یکی از متداول ترین طرز مبارزه با آفات میباشد که با دوا پاشی نبات بوسیله مواد زهری قبل از حمله یا هنگام بروز آفات صورت میگیرد که به این ترتیب مانع حمله آفات به نبات شده و یا آفت را از بین میبرد.

ادویه پاشی با استفاده از ادویه پاش

کنترل زراعتی:

هدف از کنترل زراعتی یا مبارزه زراعتی حفاظت نبات از جمله آفات با استفاده از عملیات زراعتی چون تنظیم آب، فاصله میان نباتات، استعمال و رایتی های زود

کنترل زراعتی با استفاده بذر و رایتی های مقاوم در مقابل آفات

سال اول	ساحه اول برگ	ساحه دوم میوه	ساحه سوم ریشه	ساحه چهارم حبوبات
سال دوم	ساحه اول میوه	ساحه دوم ریشه	ساحه سوم حبوبات	ساحه چهارم برگ
سال سوم	ساحه اول ریشه	ساحه دوم حبوبات	ساحه سوم برگ	ساحه چهارم میوه
سال چهارم	ساحه اول حبوبات	ساحه دوم برگ	ساحه سوم میوه	ساحه چهارم ریشه

تصویر پلان تناوب زراعتی

مثال های خارج از کشور

تعلیمات زراعتی در جمهوری چک نگاهي به لیسه های مسلکی زراعت در جمهوری چک

تعلیمات عملی در روزونف پد رودوستم: نگهداری منابع طبیعی

آموزشی خود را تنظیم نمایند، که این فعالیت یک الی دو هفته را در بر خواهد گرفت و همچنان شاگردان خودشان مسؤلیت دارند تا شرکت ها را پیدا نمایند و با آنها کار کنند. لیسه ممکن است یک دوره را در طول سمستر در نظر بگیرد تا شاگردان بتوانند انترنشیپ یا دوره آموزشی خود را تکمیل نمایند، و حتی برخی از لیسه ها به شاگردان وقت آتراً فراهم میسازد تا دوره آموزشی خود را در طول رخصتی تکمیل نمایند. هدف از این فعالیت ها اینست که شاگردان بیشتر کار های عملی را در بخش تجارت زراعتی بیاموزند. شاگردان در قبال فعالیت های که انجام میدهند معاش ندارند مگر این شرکت ها موظف هستند تا برای شاگردان در بخش های مختلف کارهای شان راهنمای و معلومات بدهند. بعد از ختم دوره آموزشی، معلم نظارت شاگردان را بر اساس عملکرد و راپور نهایی شان ارزیابی مینماید، که به این ترتیب شاگردان مجبور هستند تا راپور تمام عملکرد های خویش را تسلیم نمایند.

چه کسی برای این همه فعالیت ها پول می پردازد؟

تمام لیسه های مسلکی زراعت جمهوری چک مربوط به دولت میباشد و بیشتر بودجه خویش را از مالیات دریافت مینماید. تمام مردم جمهوری چک موظف اند که مالیات خود را بپردازند و مالیات در جمهوری چک بسیار بلند میباشد (تقریباً ۵۰ درصد از عواید). در حالی که شاگردان مجبور به پرداخت فیس لیسه هم نمیشوند. آنها برای خرید کتاب های درسی خود، نان جاشت و همچنان برای بود و باش خود در لیلیه پول پرداخت مینمایند. بنابراین لیسه رایگان میباشد، اما آموزش و تدریس قطعاً رایگان نیست.

دیگر ماشین آلات زراعتی برای کشت گندم، جو، شرشم، جواری، لبلبو و کچالو استفاده مینماید. عاید سالانه لیسه های مذکور بیشتر از ۵۰ میلیون افغانی میباشد (صرف از فروش تولیدات) اما این یک استثنا است، لیسه های دیگر سالانه یک میلیون افغانی را از طریق تجارت زراعتی بدست میآورند، تمام عایدات دوباره در لیسه سرمایه گذاری شده برای خریداری ماشین آلات زراعتی و مواد اضافی برای تداوم فعالیت ها به مصرف میرسد.

تمرکز بالای تعلیمات عملی

بسر علاوه امکانات آموزش عملی خویش، لیسه های زراعت جمهوری چک موافقتنامه را برای تعلیمات عملی زراعت با شرکت های مختلف زراعتی در ساحه خویش امضا مینمایند. در این شرکت ها باغ وحش، فارم های ماهی پروری، کلپ اسپ سواری، پارک ها، شرکت مدیریت زیباله و انستیتوت های دولتی شامل میباشد. یک لیسه زراعت میتواند همراه با ۵۰ شرکت مختلف زراعتی موافقتنامه را امضا نماید.

لیسه های زراعت به چند طریقه کار های عملی خویش را تنظیم مینمایند. اغلب آنها یک روز در هفته را برای تطبیق کار های عملی در لیسه تخصیص میدهند، بطور مثال، تمام شاگردان صنف اول بروز های دوشنبه درس ندارند به عوض درس در فارم های لیسه کار مینمایند، برای تعلیمات عملی شاگردان صنف دوم روز ۳ شنبه میباشد به همین ترتیب مکاتب دیگر ممکن است تمام هفته را برای تعلیمات عملی و نظری تخصیص دهند: یعنی یک هفته را شاگردان در صنف درس می آموزند، و در هفته دیگر کار عملی انجام میدهند.

بسر علاوه، شاگردان مکلف اند که با یکی از شرکت ها دوره

بودباش دارند، بطور اوسط در لیسه های زراعت برای هر ۲۴ شاگرد یک معلم تعیین شده است. استادان لیسه بیشتر استادان دولی سه مضمون را تدریس مینمایند. لیسه های زراعت برنامه های تخصصی را تقدیم مینمایند، بطور مثال باغداری، فارم داری و پرورش اسپ اما مهمترین و معمولترین برنامه های تخصصی عبارت از تجارت زراعتی و محیط زیست (ایکولوژی) میباشد بسیاری از لیسه های زراعت مجهز بوده: دارای صنوف مجهز برای ساینس - (فزیک - کیمیا - و بیالوژی) و همچنان لیسه ها دارای لابراتوار مجهز در بخش زراعت و وترنری نیز میباشد. با توجه به مسائل اقتصادی لیسه ها دارای کمپیوتر لب و لابراتوار ها مجهز نیز میباشد.

بیشتر از لیسه های مسلکی زراعت نه تنها دارای فارم های تجربی بوده بلکه دارای فارم های مربوط به لیسه نیز میباشد. بعضی از این فارم ها بسیار بزرگ یعنی در حدود ۲۰۰۰ جریب زمین میباشد. بطور مثال، فارم لیسه زراعت چرودوم ۴۰ راس گاو، ۵ اسپ، ۸ گوسفند بشمول بز، مرغ ها، قاز ها، کبوتر و طاوس و ۱۰۰ نوع حیوانات دیگر دارد. لیسه مذکور تمام حیوانات خویش را از مزرعه لیسه زراعت تغذیه مینمایند همچنین محصولات درآمد زار نیز میکارند. لیسه از تراکتور و

در جمهوری چک در حدود ۲۳ لیسه مسلکی زراعت وجود دارد (البته در هر ولایت ۲ لیسه زراعت یا ۱ لیسه زراعت برای ۴۵۰۰۰۰ نفوس) در مقایسه با افغانستان در حال حاضر افغانستان دارای ۱۲۳ لیسه مسلکی زراعت بوده یعنی ۳ لیسه برای هر ولایت در نظر گرفته شده است و هر لیسه زراعت برای ۲۴۰۰۰ ساکنین در نظر گرفته شده است در مقایسه با افغانستان، فقط ۳،۱ درصد مردم در جمهوری چک در بخش زراعت کار مینمایند مگر در افغانستان بیشتر از ۷۸،۶ درصد مردم در بخش زراعت مشغول میباشد.

بیشتر جوانان جمهوری چک از سن ۱۵ الی ۱۹ سالگی در لیسه های زراعت مشغول تعلیم میشوند. آنها میتوانند دو سطح تعلیمات ثانوی را انتخاب نمایند، یکی دوره سه ساله دارای تصدیق نامه مسلکی و دیگر دوره چهار ساله تدریسات ثانوی که مشابه به امتحان کانکور افغانستان میباشد، امتحان نهایی را بنام ماچریتا در جمهوری چک یاد مینمایند، و این ضروری و لازمی برای ادامه تحصیلات میباشد (البته در انستیتوت و یا پوهنتون) که مضامین عمومی و تخنیکی در آن شامل است.

لیسه های مسلکی زراعت جمهوری چک معمولاً دارای ۲۰۰ الی ۵۰۰ شاگرد میباشد و تقریباً بیشتر از ۱۰۰ شاگرد در لیلیه

کاشت گل های تجربی در لیسه زراعت میلنک

میتود مسابقه

۶- برای تعیین صحت جوابات را به گروه سوال کننده و شاگردان ناظر میسپارد. (مگر خود معلم مانند یک قاضی عادل صحت ادعا ها را تایید یا رد میکند).

۷- برای هر سوال نمره تعیین گردیده باشد.

۸- در زمان مسابقه صنف باید کنترل گردد تا که همه شاگردان متوجه مسابقه باشند.

۹- در پایان مسابقه نمرات گروهها جمع گردد و نتیجه مسابقه و برنده آن باید اعلان شود.

۱۰- اگر از شاگرد سوال شود و او جواب درست را داده نتوانست، عضو دیگر گروه مسابقه دهنده صنف مربوطه آن سوال را جواب میدهد ولی جواب نیم نمره خواهد داشت و به این ترتیب یک نمره کمتر خواهند گرفت.

فواید میتود مسابقه:

۱- تدریس جالب میشود.

۲- سولات مسابقه باید یک یا چند هدف درسی را روشن سازد.

۳- شاگردان با جرأت میشوند.

۴- شاگردان علاقمند به درس میشوند.

۵- آموزشی که به این شیوه صورت میگیرد، فراموش نمیکردد.

۶- رقابت های سالم درسی بین شاگردان ایجاد میشود.

۷- حس همکاری بین شاگردان در گروه بوجود میاید.

۸- مهارت سوال کردن و جواب دادن در آنها انکشاف میکند.

مشکلات میتود مسابقه:

- به صنف بزرگ نیاز است.

- یک کمی وقت گیر است و استاد باید مطابق سولات وقت لازم را برای این فعالیت اختصاص دهد.

تصویر از مسابقه میان شاگردان انستیتوت زراعت و وترنری کابل

در این مسابقه تمام شاگردان استاده اند که این تعداد شاگردان سبب بی نظمی در صنف میگردند برای بدست آوردن نتیجه خوب روش بهتر این است که از هر گروه سه الی پنج شاگرد برای مسابقه انتخاب گردد.

مسابقه یکی از روش های با ارزش در تدریس می باشد که در بین دو شاگرد رقابت سالم ایجاد نموده و شاگردان را مرکز فعالیت قرار داده و یک وسیله بسیار ارزشمند برای رقابت و ارزیابی شاگردان میباشد.

درین روش معلم شاگردان را بخاطر یک رقابت سالم و مثبت به تعداد و سویه مساوی به دو گروه تقسیم نموده و به شاگردان میگوید که میخواهد در داخل صنف یک مسابقه انجام دهد. شاگردان از گروه مقابل شان راجع به مضمون مربوط سوال میکنند. این سولات باید توسط استاد ترتیب گردد. سولات روی موضوعات باشد که در حال حاضر تدریس میگردد.

نکاتیکه در وقت تدریس و تطبیق میتود مسابقه باید در نظر گرفته شود:

۱- مسابقه باید د پیش روی صنف انجام گردد تا تمام شاگردان آنرا دیده بتوانند.

۲- تمام صنف به دو گروه تقسیم گردیده و استاد از هر گروه سه، سه یا چهار، چهار یا بیشتر شاگردان را که از لحاظ سویه برابر باشند، انتخاب میکند و یا یک، یک نفر از هر گروه را استاد انتخاب نموده و انتخاب باقی اعضای مسابقه را به عهده شاگردان میگذارد تا به سلیقه خود اشخاص مناسب را انتخاب نمایند.

۳- گروه ها را نامگذاری میکند.

۴- سولات مسابقه باید واضح باشد تا شاگردان در جوابگویی متردد نگردند.

۵- سولات را یا خود معلم میپرسد و یا شاگردان سوال را از روی کارت که از قبل تهیه شده سوال را میخواند و شاگردان خودشان از گروه مقابل یک شاگرد را انتخاب میکنند تا سوال را جواب دهند.

اخبار موسسه پن

- ملاقات شیمون پانک (Shimon Paanek) بنیانگذار و رییس عمومی موسسه انسان در غربت (پن) از افغانستان. موسسه پن در حال حاضر در بیست کشور جهان ماموریت دارد و جای افتخار است که رییس عمومی این موسسه را با خود در افغانستان برای مدتی داشتیم. آقای شیمون پانک در بلخ از ساحات که موسسه پن بیشتر فعالیت دارد و نیز از انستیتوت زراعت و وترنری

شیمون پانک رییس عمومی موسسه پن در حال بازدید از یک صنف در لیسه زراعت چهارآسیاب

کابل و لیسه زراعت چهار آسیاب دیدن نمودند. در کابل وی شاهد تدریس مضمون آبیاری بود، مضمون آبیاری مربوط برنامه نصاب جدید که توسط پوهنتون ویخننگ توسعه یافته میباشد

- پن ۶۳ پروپوزل را برای کمک مالی کوچک از لیسه های زراعت دریافت کرده بود. کمیته ارزیابی پس از ارزیابی ۱۹ پروپوزل را با بالاترین کیفیت انتخاب نمود. این ۱۹ پروپوزل از لیسه و انستیتوت های زراعت و وترنری با کمک کوچک ۵۰۰۰۰ و ۱۲۰۰۰۰ افغانی حمایت شدند. شش پروژه از این پروژه ها ایجاد ارتباط میان مکاتب و شرکتهای خصوصی و یا نهادهای دیگر زراعتی در منطقه بوده که پروژه های متذکره مطابق به پروپوزل طرح شده توسط لیسه ها تطبیق گردید.

- بر اساس پیشنهاد موسسه پن سفارت جمهوری چک کمک های کوچک را برای سه لیسه زراعت اعطا نمود. با تشکر از حمایت و همکاری شان، با این کمک مالی انستیتوت سمنگان توانست یک مخزن آب برای آبیاری را اعمار نماید، انستیتوت ننگرهار صنوف درسی خویش را بازسازی نموده و لیسه چپرهار یک حلقه چاه آب آشامیدنی را در آن لیسه حفر نمود.

- در سمستر دوم سال ۲۰۱۳ موسسه پن ۴۷ لیسه و انستیتوت را کمک نموده که برای شاگردان خویش تعلیمات را بشکل عملی معرفی و تطبیق نمایند. که مجموع بودیجه آن بالغ به ۳۱۶۰۰۰۰ افغانی میرسد توسط موسسه پن به لیسه های متذکره مواد و وسایل خریداری گردید.
- در سمستر اول سال ۲۰۱۳ موسسه پن سه مضمون جدید را (ماهی پروری و زنبورداری، پرورش بز و گوسفند و محیط زیست) بطور آزمایشی در شش لیسه زراعت تطبیق نمود. در سمستر دوم سال ۲۰۱۳ موسسه پن مضامین آبیاری و تنظیم چراغ گاه را نیز بطور آزمایشی تطبیق نمود. تمام مضامین توسط پوهنتون ویخننگ به همکاری انستیتوت تعلیمات زراعتی ملی توسعه یافته است. پن به تازگی برای شاگردان لیسه های زراعت یک آزمون که شامل (آزمون قبل از سمستر و بعد از ختم سمستر) راه اندازی نموده تا موفقیت در دستیابی به اهداف آموزشی شاگردان را اندازه گیری نماید.
- موسسه پن سه لیسه را برای مرحله آزمایشی تجارت لیسه انتخاب نموده است. لیسه های متذکره تولیدات فارمهای پروژه خویش را آغاز نموده اند. که شامل دو لیسه فارم مرغداری را ایجاد نموده و لیسه سومی فارم موجوده لبنیات خویش را توسعه داده است.
- موسسه پن در نظر دارد کنفرانس سالانه لیسه های زراعت را یکجا با دومین نمایشگاه ملی معینیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی به همکاری موسسه GIZ و معینیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی به تاریخ ششم الی هشتم عقرب سال روان برگزار نماید.

بخش سوالات و جوابات برای استادان انستیتوت های زراعت و وترنری افغانستان

به اطلاع آنعده استادان لیسه های زراعت و وترنری که در بخش زراعت و وترنری سوال دارند رسانیده میشود که سوالات شانرا با دفتر پن در میان گذاشته تا دفتر پن با مراجع مربوطه ارتباط گرفته و به سوالات شما در نسخه بعدی این نشریه جوابات را ارایه نماید.

شماره های تماس

در بخش وترنری: ۰۷۷۷۶۰۰۶۲۳

در بخش زراعت: ۰۷۷۷۶۰۶۲۵ یا ۰۷۷۷۶۰۶۲۲

موسسه انسان در غربت از سال ۲۰۰۱ بدینسو در افغانستان فعالیت دارد، هر جا که نیازمندی های بشردوستانه احساس گردیده این موسسه توسط پروگرام های انکشافی خود پاسخگو بوده است. امروز فعالیت های موسسه پن توسط دفاتر ساحوی در ولایات پکتیا، ننگرهار، بغلان، بلخ، سمنگان و همچنان دفاتر مرکزی کابل و مزار شریف جریان دارد. در حال حاضر موسسه پن با حمایت تمویل کننده های کلیدی مختلف تمرکز بالای سکتورهای اساسی مانند تعلیم و تربیه، انکشاف دهات و کمک های اضطراری نموده است. این خبرنامه توسط موسسه انسان در غربت به کمک مالی همکاری های انکشافی جمهوری چک به چاپ رسیده است.